

Kartad-250.

PRZEGLĄD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN

WYDZIAŁU PRASOWEGO

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok III

Warszawa, piątek 30 listopada 1928 r.

Nr. 177 (276)

TREŚĆ: Sprawy polskie: Sytuacja polityczna w Polsce. — Polska a Gdańsk. — Polska a Litwa. — Zagadnienia ogólne: Sytuacja polityczna w Niemczech. — Państwa skandynawskie. — Notatki i informacje: Różne. — Artykuły nieuwzględnione.

W DODATKU: Przegląd prasy Z. S. R. R. i emigracji rosyjskiej.

SPRAWY POLSKIE.

SYTUACJA POLITYCZNA W POLSCE.

Neue Freie Presse 27.XI w koresp. z Warszawy omawia obchód 10-lecia odzyskania niepodległości w Polsce, zaznaczając, iż Polacy święcili ten dzień z przejęciem, albowiem na ich ziemiach wojna szalała znacznie dłużej, niż w innych krajach. Następnie wiele zachodu kosztowało Polaków gospodarcze uporządkowanie kraju po zniszczeniu wojennem, o wiele większym niż gdzieindziej. Wewnętrzne polityczne stosunki w Polsce także należą do b. trudnych. Przy tem wszystkim walki stronnictw doprowadziły do usunięcia się z życia politycznego Marsz. Piłsudskiego, ale jego przeciwnicy przeliczyli się, sądząc, iż przez to straci on popularność. Im bowiem położenie stawało się bardziej złe, tem więcej zwracało społeczeństwo wzrok w jego stronę. Wielki talent polityczny marsz. Piłsudskiego objawił się właśnie w tem, że wiedział w jakiej chwili zjawić się napowrót na widowni.

Dalej dziennik omawia dodatnie wyniki 3-letnich rządów Marszałka.

Express 28.XI (Praga) w związku z wiadomościami o zaproszeniu przez rząd polski rumuńskiego ministra spraw zagranicznych, zamieszcza następujący komentarz. Jeżeli połączy się ostatnie wizyty warszawskie z rzymską podróżą ministra Zaleskiego i mianowanie płk. Matuszewskiego posłem w Budapeszcie oraz wizytę Marszałka Piłsudskiego w Rumunji, tudzież najnowszy spór polsko - czeski w sprawie ukraińskiej to widzi się wyraźnie pewną linię polityki zagranicznej marszałka Piłsudskiego. Polska chce wziąć aktywny udział w polityce bałkańskiej i usiłuje pośredniczyć między Rumunją a Węgrami. W specjalnym świetle staje tutaj polsko - czeski konflikt. Polskie dzienniki rządowe podały tekst noty wręczonej w Pradze przez posła polskiego, w której wyrażono żądanie rozwiązania organizacji ukraińskich, większa część prasy polskiej przez cały tydzień podawała wiadomości o tym konflikcie, a obecnie PAT zaprzecza

faktowi wręczenia noty, zachodzi więc tutaj zupełna niepewność co do faktycznego stanu.

Prasa szwedzka (stołeczna i prowincjonalna) zamieściła szereg artykułów z okazji 10-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę. W artykułach tych omawiane jest uzyskanie niepodległości, rozwój niepodległego państwa polskiego, sprawy ekonomiczne i podana jest krótka charakterystyka marszałka Piłsudskiego.

Stockholms Tidningen 11.XI zamieszcza korespondencję z Krakowa (podpisaną „Eir Guy“), stwierdzającą ogromną różnicę wyglądu Polski i stosunków polskich z przed kilku lat i z chwili obecnej. Autorowi, podróżującemu obecnie po Polsce (po kilkuletniej nieobecności) rzucają się w oczy ogromne rezultaty pracy nad jej odbudową. Zmienił się zewnętrzny wygląd miast, które są teraz czyste i dobrze utrzymane. Jak widać, Polacy mają zmysł i zdolności organizacyjne. Porządki na kolejach i wygląd wewnętrzny wagonów zmieniły się nie do poznania.

Przechodząc do 10-lecia odzyskania niepodległości, autor zauważa, że rocznica ta nie jest bynajmniej jubileuszem Polski, lecz tylko rocznicą uzyskania formalnej niepodległości.

Stockholms Tidningen 12.XI, *Stockholms Dagblad* 13.XI. i inne zamieszczają opisy obchodów i uroczystości w Warszawie i przedruk artykułu z dziennika göteborgskiego, w kt. jest mowa o doniosłości polskiego posterunku na granicy Europy wschodniej i zachodniej. Polska podtrzymująca pokojowe stosunki z innymi państwami europejskimi, jest bliską sercu cywilizowanej i kulturalnej Europy.

Stockholms Dagblad 13.XI. w art. wst. pisze m. inn.: Po odzyskaniu niepodległości Polska zaczęła wielką pracę odbudowy, która to praca wydała rezultaty godne podziwu. Ludzie, którzy ruch ten prowadzili, stanęli przed trudnym i żmudnym zadaniem. Mieli

oni odbudować i złączyć wszystko to, co było organicznie rozłączone. Trudne to zadanie zostało bardzo szybko i dobrze spełnione. Ekonomiczny rozwój Polski postępował nadzwyczaj szybko, mając oparcie w naturalnych bogactwach Polski.

Między innymi tradycjami, do których powróciło młode państwo Polskie należą także tradycje stosunków z Szwecją. Między państwem szwedzkim i polskiem wywiązała się ożywiona wymiana handlowa drogą morską, czyli na drodze, która nie wymaga pośredników. Poza stosunkami handlowymi istnieje także kontakt osobisty między Polakami i Szwedami, oraz wymiana kulturalna. Sympatje szwedzko - polskie są wzajemne. Szwedzi mają wiele poważania do wolności narodowej i uznają poważne stanowisko Polski jako placówki na granicy wschodniej Europy.

Nya Dagligt Allehanda 6.XI poświęca artykuł wstępny państwom europejskim, obchodzącym niepodległość. Omawiając jubileusz Polski, autor artykułu stwierdza, że Polska uzyskała niepodległość dzięki przemocy i gwałtom. Nie jest to bynajmniej nowym faktem historycznym, przeciwnie, historia wykazuje że żadne państwo jeszcze nie powstało bez rewolucji lub gwałtów. W Polsce po uzyskaniu niepodległości powrócono do starych, dumnych tradycji, do których Polska miała zawsze prawo. Juretycznie nowe państwa nawiązują zawsze do dawniejszego samodzielnego swego rozwoju.

Sydsvenska Dagbladet Snällposten 4.VI. poświęca artykuł wstępny 10-leciom państw bałtyckich i Polski. Autor artykułu stwierdza, że z wyjątkiem Polski, państwa, które wylały się z pod przemocy rosyjskiej, dotąd nie zwróciły jeszcze na siebie uwagi świata. Tak np. Łotwa uzyskała samodzielną równocześnie prawie z Polską, pozostaje jednak w izolacji politycznej. Polska utrzymuje przyjazne i ożywione stosunki z Francją. Litwa jest za bardzo zajęta oplakiwaniem straty Wilna, żeby mieć czas dla pozostałego świata zewnętrznego. Kraje bałtyckie nie powinny izolować się. Powracając do omówienia sytuacji Polski autor stwierdza, że Polska jest krajem o bardzo żyznej ziemi i bogatym w zasoby mineralne. W d. c. autor przypomina, iż w Warszawie odbyła się w r. 1922 konferencja, na której Finlandja, Polska, Estonja i Łotwa przychyliły się do projektu stworzenia małej ententy obronnej przeciwko Rosji. Nie doszła ona jednak do skutku ponieważ Finlandja obawiała się planów francuskich, któreby popierały Polskę. Wskutek tego projekt nie był ratyfikowany.

Rijec 8.XI w koresp. z Warszawy p. n. „Dziesiąta rocznica niepodległości Polski“, pisze m. inn.: Po ukończeniu wojny znalazła się Polska w bardzo trudnym położeniu. Wszystko było zniszczone, a do tego istniały trzy zabory z trzema różnymi atmosferami gospodarczymi, kulturalnymi i politycznymi. W d. c. autor przychylnie określa ciężkie wysiłki państwa polskiego około skoordynowania swego życia gospodarczego, kulturalnego i politycznego, oraz wymienia w kilku słowach rządu istniejące od początku uzyskania niepodległości do dnia dzisiejszego. Mówiąc o rządzie Marszałka Piłsudskiego podkreśla silny jego autorytet w

narodzie, twierdząc, że dużo przyczynił się do konsolidacji ideowej partji opozycyjnych. Za jego rządów rozwinęła się ekonomiczna potęga Polski i Polska uzyskała kredyt zagranicą.

„Polska — kończy autor — może się pochwalić wynikiem swojej pracy po dziesięcioletnim wysiłku“

Obzor 13.XI w koresp. V. Dreslera z Warszawy p. n. „Dziesięciolecie Rzeczypospolitej Polskiej“, pisze m. in.: „Żeby zrozumieć obecne położenie wewnętrznej i zagranicznej polityki polskiej, należy wziąć pod uwagę, że trzy lata po zawarciu pokoju Polska walczyła jeszcze w obronie całości swoich granic. Przez siedem ostatnich lat Polska zdołała udowodnić światu, że nie jest tymczasowem, lecz trwałem państwem. Znaczenie swe zdołała ustalić Polska, dzięki stałej pokojowej polityce wszystkich swych rządów. Zdając sobie sprawę z tego, że znajduje się między sowiecką Rosją a Niemcami, Polska zmuszona jest mieć się na baczności i trzymać liczne wojsko, a oprócz tego zawierać umowy przyjaźni z jaknajliczniejszymi państwami. Negatywnem w zagranicznej polityce polskiej jest to, że nie doszło do porozumienia z Niemcami, jednak zaznaczyć należy, że zaufanie do Polski wzrosło we wszystkich prawie państwach. Jeszcze trudniejsza do rozwiązania była wewnętrzna polityka Polski wobec ogromnej liczby partji jakie pozostały z byłych trzech zaborów, jednak obecnie i ta sprawa znacznie się skonsolidowała i sprzeczności między nimi nie są tak wielkie, jak z początku. Jedyny jeszcze problemat, który pozostaje do rozwiązania, to kwestja mniejszości narodowych, który pozostał do załatwienia na przyszły jubileusz“.

POLSKA A GDAŃSK.

Gdańska prasa nacjonalistyczna 29.XI powtarza za dziennikami królewieckimi sprawozdanie z referatu jaki wygłosił przed kilku dniami senator p. Jewelowski na temat położenia Gdańska. W referacie tym miał senator Jewelowski powiedzieć m. in.: Polska od dawna okazywała bardzo silną skłonność do zupełnego wchłonięcia Gdańska. Ponieważ jednak w dążeniu tem natrafiła na żelazny opór ze strony ludności gdańskiej zmieniła swą taktykę i stara się obecnie wyłączyć Gdańsk ze swego gospodarczego systemu. Mała wioska rybacka Gdynia, należąca do Polski, została rozbudowana przez Polaków i zamieniona na port, który bardzo sprawnie pracuje i liczy już obecnie 20.000 mieszkańców. Budowa tego portu potwierdza prawdziwość wskazywanych wyżej zamiarów Polski. Prasa nacjonalistyczna Gdańska przytaczając powyższy ustęp przemówienia Jewelowskiego oświadcza, że przemówienie to zgadza się w zupełności z pojęciami i z zapatrywaniami nacjonalistów niemieckich.

POLSKA A LITWA.

Svenska Dagbladet 7.XI, omawiając niktę rezultaty konferencji królewieckiej pisze m. inn.: Sytuacja nie ulega więc zmianie. Jeszcze raz okazało się, że normalne stosunki polsko-litewskie nie są do pomyślenia bez uprzedniego załatwienia kwestji wileńskiej.

ZAGADNIENIA OGOLNE.

SYTUACJA POLITYCZNA W NIEMCZECH.

Berliner Tageblatt 29.XI omawia obszernie nową politykę szkolną Prus w stosunku do Polaków i zaznacza, że to całkowicie nowe dla Prus załatwienie sprawy spotyka się z wielkimi zastrzeżeniami ze strony pewnych kół. A więc podkreśla się, iż Konwencja Genewska dotyczy tylko Górnego Śląska i nie ma zastosowania na innych terenach Prus; następnie, że dopiero pojednawcza polityka w czasach Fryderyka Wilhelma IV oraz w okresie późniejszym po Bismarcku dała Polakom bodźca do rozwoju, wzmocniła ich. Przytłumienie polskiego ruchu można było osiągnąć dopiero przez „energiczne położenie nacisku na niemiecki punkt widzenia“.

Zwraca się dalej uwagę na to, jakie niebezpieczeństwo płynie dla Prus Wschodnich ze strony podobnej polityki. Chłop wschodniopruski dozna pomieszczenia pojęć, gdy ujrzy, że polskie szkoły będą postawione na równi ze szkołą niemiecką, a nawet będą wspierane środkami państwowymi i będą mogli w nich uczyć nauczyciele.

Powyzsze wątpliwości dają się słyszeć, ale one nie mogą być decydujące. Dawniejsze metody niemieckie współzawodnictwa kulturalnego między narodami poniosły żalostną klęskę. Konieczności państwowe wysuwają inną zasadę a mianowicie, że naród i państwo dziś z sobą się nie pokrywają. Poza granicami państwa niemieckiego mieszka obecnie około 30 milionów Niemców. Z tych względów nakazany jest największy liberalizm i Prusy stały się przykładem dla całej Rzeszy. Miały one odwagę dania Polakom miejsca do otwartej walki zamiast dopuścić do podziemnej akcji. Prusy więc wyciągnęły naukę z historii.

Die Rote Fahne 28.XI w art. wst. p. t. „Auf Stresemanns Pfiff“ pisze, że „szacheiki“ w sprawie utworzenia wielkiej koalicji odbywają się w tym czasie, gdy nad Renem i Ruhrą rozpoczynają tamtejsi przemysłowcy, a za ich przykładem i przemysłowcy całego kraju ofensywę w postaci zamykania fabryk, by w ten sposób zmusić klasę robotniczą do zgody na zmniejszenie płac obecnych na korzyść kapitału. Ponadto dzieje się to w chwili, gdy liczba bezrobotnych wzrasta do milionów. Stresemann przedkłada program tej wielkiej koalicji, polegający na prowadzeniu nadal polityki wrogiej dla robotników, przyczem do pomocy w tem partjom narodowym staje socjal-demokracja. Partje narodowe już dzisiaj czują się panami położenia, to wszystko oznacza całkowitą kapitulację socjal-demokracji wobec żądań nacjonalistycznych.

PAŃSTWA SKANDYNAWSKIE.

Svenska Dagbladet 28.XI donosi, że w dążeniu do usunięcia wpływów szwedzkich w Finlandji, usuwa się dobrych oficerów, mówiących po szwedzku, żeby ich zastąpić gorszymi, byle mówiącymi po finlandzku. Dla podkreślenia słuszności stanowiska Szwedów finlandzkich w walce o język, przytacza autor odezwe studentów germanistyki na uniwersytecie berlińskim, wzywającą Szwedów w Finlandji do wytrwania w walce o język szwedzki.

Social-Demokraten 27.XI. zwraca uwagę na wzrost bezrobocia w Danji. W Kopenhadze jest 17.723 bezrobotnych, podczas gdy w ubiegłym tygodniu było 17.514, na wyspach — 11.131, w przeszłym tygodniu — 10.339, w Jutlandji 18.359, a w przeszłym 17.592.

NOTATKI I INFORMACJE

RÓŻNE.

Vossische Ztg. 29.XI pisze w koresp. z Nowego Jorku, że ogłoszenie depeszy Brittona, wysłanej do premjera Baldwina w sprawie zjazdu parlamentarzystów amerykańskich i angielskich w Kanadzie dn. 4 marca wywołało tutaj wrażenie, albowiem Britton jest najgorliwszym zwolennikiem rozbudowy floty wojennej, a swój krok objaśnia tem, że zeszłoroczna Konferencja Rozbrojeniowa na morzu spotkała się z niepowodzeniem z powodu nieprzejednanego stanowiska oficerów marynarki.

ARTYKUŁY NIEUWZGIĘDNIONE.

Oberschlesische Volksstimme 11.XI. Kein-Ost-Locarno mehr? Woher die Meinungsänderung Zaleskis?

Germania 23.XI. Kreuz und Likatorenbeil (kor. z Rzymu).

Germania 23.XI. Der wirtschaftliche Rechtskurs in Russland. — 24.XI. Deutschland und die ungarische Königsfrage.

Vorwärts 24.XI. Peter Garwy. Gegen den Stalinkurs. Die Aussichten der Rechtsopposition.

Berliner Tageblatt 25.XI. K. Galster. Die Tragödie der alten deutschen Marine.

Vossische Ztg. 25.XI. G. Bernhard. Störung der Sachverständigen.

Deutsche Allg. Ztg. 25.XI. Bonnet. Poincarés neuer Sieg.

Berliner Tageblatt 26.XI. Dr. E. Feder. Koalitionsgespräche.

Deutsche Tageszeitung 27.XI. Amerika und die Reparationsverhandlungen. — Diktatur in Elsass-Lothringen?

Berliner Tageblatt 27.XI. Dr. Allemann E. F. Irigoyens Wirtschaftspolitik (rozmowa z Prezydentem Argentyny).

Deutsche Allg. Ztg. 27.XI. Stresemann für Grosse Koalition. — Der Transferschutz. Was er wert war und was er noch wert ist. — Nichts gelernt und nichts vergessen. (o splatę odszkodowań).

Vossische Ztg. 28.XI. Sind höhere Löhne tragbar? Unzureichende Rentabilität.

Berliner Tageblatt 28.XI. Viscount D'Abernon. Berliner Tagebuch.

Der Tag 29.XI. Abrüstungsmanöver.

